



SUVANNON YMPÄRISTÖN
KOTISEUTULEHTI



N:o 8 • 1996
JOULUKUU

*Rauhaisaa
Joulua,
Hyvää Uutta
Vuotta 1997*

TOIMITUKSEN TUOLI

Vuosi 1996 joutuu pian päätökseen, ja Suomi siirtyy jo kolmanteen Euroopan Unioni -vuoteensa. Samalla myös uudet kunnan- ja kaupunginvaltuustot astuvat tehtäviinsä tulevaisuuteen nelivuotiskaudeksi. Toivotaan viisaita ja kauaskantoisia päätöksiä yhteisen hyvän eteen - suurten rahakirstujen ja resurssien kanssa kun ei taivalleta tulevinakaan vuosina.

Suvannon Seutu astuu vuoteen 1997 perinteiden kera, mutta myös uudistumista kaivataan. Siksi tässä - kuin lukuisia kertoja aiemminkin - peräänkuulutetaan sakkolalaisten ja erityisesti heidän jälkipolvien aktiivisuutta. Pitäjälehti haluaa toki toimia muistelu- ja perinteiden tallentamisen areenana, mutta silti ei ole tarkoitus kulkea pelkästään menneen muistelussa, vaan elää myös 1990-luvun elämää karjalaisten nykyisillä asuinsijoilla eri puolilla Suomea. Ja myös maan rajojen ulkopuolella - seudun tilaajia kun on pitkin maailmaa.

Maailmanmenon muokkautumista kuvailevat myös Suvanto-Säätiön puheenjohtajien muistutukset siitä, miten säätiönkin työskentely on muuttunut koto-Suomesta taas yhteydenpitoon Karjalan kannakselle, Gromovon viranomaisiin.

Muutamat ovat ihmetelleet, miksi Sakkolan pitäjäjuhlalat ensi kesänä järjestetään Neuvostoliiton puolella, itä-ajan takana. Säätiön puheenjohtaja perustelee päätöstä uudella puheenjohtaja pakisee -palstalla.

Mutta vaihtukoon vuosi ja muuttukoon maailmanmeno, Suvannon Seutu jatkaa ilmestymistään entiseen tahtiin kahdeksan numeron vuosivauhdilla ja kahdeksan kymppin tilaushinnalla. Lukemisiin, ja

RIEMULLISTA JOULUJUHLAA, VALOISAA VUODENVAIHDETTA, ONNELLISTA TULEVAA VUOTTA itse kullekin säädylle

MRT



ETSIN JUURIANI SAKKOLASTA

Etsin juuriani Sakkolasta. Vaarini Aleksanteri Systä sekä veljensä Matti ja Pekka Systä asuivat Kirkonkylä/Luprikkala alueella (kuva).

Löytyisikö vielä naapureita tai muuten heidät tunteneita henkilöitä? Kaikki tieto, mahdolliset valokuvat ym. olisivat erittäin mielenkiintoisia sukututkimusta täydentämään.

Ystävälliset vastaukset osoitteella Tauno Systä,
Kalliorinteentie 11, 45410 Utti.

Puh. 05-3684812

**Anna unohtumaton joululahja:
SAKKOLA-RAUTU HARAKKA**
taitavasti tehty, h. 4500 mk/tarjous.

Soittele 017-3648066

ERKIN MATKASSA
Sakkolan juhlille motelli Kiviniemeen.

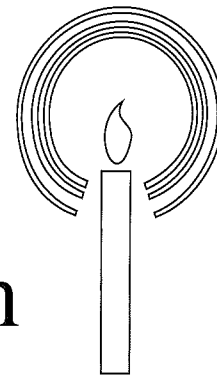
Lähdöt 1.8.1997. Yhteydenotot:

Röykkyläiset Veli Nieminen p. 02-767 4028

Riiskalaiset Laila Huuska p. 03-364 5779

Vastuullinen matkanjärjestäjä Lomalinjat.

Nuoruuteni joulu muisto evakkomatkan varrella



Syksyn 1939 varsin epävakaisen, kaikin puolin niin erilaisen, vaiheissa saatiin kokea kaiken lopuksi sodan alkaminen. Valmistauduimme viettämään joulua 1939 Rantasalmella. Takana oli vaikea evakkomatka.

Rouhialan kartanon ystävällinen emäntä avasi ovet meille Korvenkolan naapuruksille. Loposet ja Kopperoiset pääsivät kotoiseen pihatupaan asumaan. Malmisen emäntä kolmen lapsen kanssa, äitini ja minä, sekä kanssamme matkannut naapurin Iisa, asutettiin yläkartanon puolelle. Isäni oli jossainpäin evakkotiellä, Iidan mies tietenkin sodassa.

Kartanon emäntä oli kaikin puolin äärettömän hyvä meille. Antoi tarpeet aivan joulupullan leivontaankin. Sakariini antoi makeutta, rusinoista en muista, oliko niitä. Hyvää tuli pullasta. Itku silmässä sitä sitten syötiin ja jouluaattoa vietettiin.

Kartanon vällä oli vielä oma puolensa. Pojat olivat sodassa. Poikien perheet olivat myös siellä, he olivat kaikki tulleet pommituksia pakoon Helsingistä mummulaan Rantasalmelle.

Kartanon salissa asustivat Malmiset. Saivat hienoimman salin, kun Hugo, Inga ja Vellamo olivat jo isoja. Meillä kolmella oli sievä pieni kamari asuttavana.

Siinä aattoillan mittaan tuli sitten keksittyä yhtä ja toista leikkiäkin, ja Huugopa hali näyttää miten seis-tään honkaa... Hyvin ne Huugon pitkät kintut kohosivat ylös, suoraksi kuin lipputanko - vaan annas olla, alas tullessaan ne toivatkin salin kristallikruunun, mikä rämähti lat-tiaan tuhansiksi siruiksi.

Voi sitä tuskaa, mitä me kaikki tunsimme siinä avuttomina. Yritettiin siivota sotkua parhaamme mukaan. En käsitä, miten Hugo siitä oikein selvisi. Päätettiin jättää asian kertominen kuitenkin huomiseen emännälle. Ei siinä uni tainnut paljonkaan maistua sinä yönä.

Tuli sitten jouluaamu. Emäntä saapui ja ahdistuneina kerrottiin vahinko. Näkihän sen, että hänellä oli paha mieli tapahtuneesta. Hetken perästä emäntä kuitenkin sanoi: Onhan meillä kuitenkin lämmin koti, teiltä raukoilta kun sekin jäi... Saahan näitä lamppuja. Sitten hän käännäti ympäri ja sanoi, että lähdetään kirkkoon. Tallimies ajoi hevoset jo rappujen eteen.

Kiitollisena muistan Rouhialan kartanon emäntää, hän oli hyvä ja ymmärtäväinen ihminen.

Niin lähdimme Rantasalmella joulukirkkoon.

Hyvän joulun toivotuksin

Korvenkolan Sanelma
Kanadasta

Puheenjohtaja pakisee

Suvannon Seudun toimituskunnassa esitettiin, että ryhtyisin pitämään mahdollisuuksieni mukaan jokaisessa lehden numerossa omaa palstaa. Tarkoitus olisi, että tiedottaisin säätiön valtuuskunnan puheenjohtajan ominaisuudessa palstallani tärkeimmistä Suvanto Säätiön asioista.

Olen jo koko puheenjohtajakauteni ajan pyrkinyt tiedottamaan Suvannon Seudun lukijoille kaikista tärkeistä projekteista ja toiminnoista, joita säätiön toimesta on suoritettu. Mielestäni säätiön toiminta pitää olla avointa ja kaikkea sakkolalaista kulttuuria ja karjalaista mielialaa tukevaa.

Suvanto Säätiön toiminta on kommunistisen järjestelmän romahdettua entisessä Neuvostoliitossa muuttunut huimasti. Ennen toiminta tapahtui pääasiassa kotimaassa ja keskittyi sakkolalaisen kulttuurin tukemiseen ja säilyttämiseen. Nyt toiminta on siirtynyt huomattavassa määrin itse Sakkolaan ja siellä tehtävään työhön.

Tämän hetken tärkeimpiä säätiön tehtäviä on ystävyyssuhteiden luominen entisen Sakkolan nykyisiin vallanpitäjiin ja kirkon raunioiden sekä vanhan hautausmaa-alueen kunnostaminen sen arvokkuuden vaatimaan kuntoon sekä sankaripatsaan pystyttäminen sankarihaudan paikalle.

Sakkolan pitäjäjuhlalien järjestäminen ensi kesänä Sakkolan kirkolla ja Kiviniemessä on myös aikaa ja vaivaa vaativa yritys, jonka onnistumisesta ei koskaan voida olla täysin varmoja. Säätiön toimesta on juhlavalmisteluja tehty runsaasti, mutta juhlan onnistuminen on hyvin paljon kiinni myös paikallisista olosuhteista, viranomaisista ja säästä.

Hyvää joulua ja onnellista uutta vuotta toivottaen

Hannu J. Paukku
Suvanto Säätiön
valtuuskunnan
puheenjohtaja

VUOSIA TÄYTTÄNEITÄ



85 vuotta täytti 18.12.1996. Iines Hokkanen, omaasukua Roos. Hän on lähtöisin Sakkolan Kiviniemestä. Merkkipäivät Kemissä läheisten seurassa.

80 vuotta täyttää 16.12.1996. Elma Kuisma Konginkankaalla. Kotikylä oli Valkjärvi.



70 vuotta täyttää 24.12.1996. Sirkka Eeva Annikki Immonen, omaasukua Naskali, Kotkassa. Kotikylä Sakkolas-
sa oli Haitermaa.

60 vuotta täytti 6.11.1996. Rauni Raikas Viskari Haminassa. Kotikylä Sakkolan Lohijoki.

80 vuotta täytti Eero Kurikka 7.12.96. Huittisissa. Lähtöisin hän on Sakkolan Karholasta, mutta evakko toi maatilan pitoon Huittisiin.

Kurikka on ollut aktiivisesti erilaisissa luottamustoimissa, muunmuassa kunnallisessa elämässä asuinpaikkakunnallaan. Samoin hän tehnyt pitkän saran Suvanto-Säätiössä toimien viime vuosiin asti säätiön valtuuskunnan puheenjohtajana.

Puolustusvoimien kenttäharmaissa hän on kulkenut viisi vuotta; talvisodassa hän taisteli ErP: 6:ssa ja jatkosodassa ”Motti-Mateissa” ja 1. divisioonan jääkärikomppaniassa - Sissiosasto Törni - kk-joukkueenjohtajana. Niinpä kunniamerkkejäkin on kertynyt komea rivistö miehen puvun rintapieleen. Sotavuodet tiesivät myös 40 prosentin invaliditeettia.

Eero Kurikka on avustanut myös Suvannon Seutu -lehteä kirjoituksiltaan - niistä kiitos, ja onnittelut.

80-vuotispäiviään päivänsankari vietti Huhtamon Honkapirtilla monilukuisen ystäväjoukon kera. Myös Suvanto-Säätiön edustajat olivat veteraania onnittelemassa.



Johannes Myllö 94 vuotta

Antreassa Taljalankylässä 29. loka-kuuta 1902 syntynyt, mutta jo pikkupoikana vanhempiensa kanssa Sakkolan Hovinkylään muuttanut Johannes ”Jussi” Myllö täytti kunnioitettavan määrän vuosia tyttärensä Maija Sirviön hoidossa Nurmijärven Klaukkalassa.

Jussin vanhemmilla oli maatila Hovinkylässä ja siihen aikaan oli perheissä paljon lapsia, niin myös tässä tapauksessa.

- Meitä oli paljon sisaruksia, ja pieni tila ei tarjonnut kaikille toimeentuloa. Muista kun minäkin olin paimenpoikana Partasen Antilla, ja iän sekä voimien karttuessa oolivat edessä maa- ja metsätyöt, muistelee Jussi.

- Olin ennen talvisotaa kymmenkunta vuotta ensin Virkin sahalla Suvannon rannalla täissä, ja sen jälkeen kahdeksan vuotta ahtaajana Uuraan satamassa. Työ oli raskasta, mutta palkkaakin muistaakseni hyvänlainen.

Jussi Myllö osti 1947 vapaalla kaupalla 30 hehtaarin tilan Hämeenlinnan läheltä Hattulasta. Sitä viljellen sekä talvisin metsätoissa ja rahtia ajellen kuluivat kymmenet vuodet.

Näin tuli kymmenhenkinen perhe kohtuullisesti toimeen, ja kovat ajat sotien jälkeen sujuivat mukavasti. Maatalossa oli ainakin suuhunpantavaa, suurin osa syötävästä kun saatiin omasta taloudesta.

Jussi lähettää Suvannon Seutu -lehden välityksellä terveisiä tuttavilleen eri puolille maata. Monet ikätovereista eivät ole enää niitä lukemassa, mutta nuorempia toivotus saattaa tavoittaa.

Pekka Myllö

Nikolai Kuparinen 95 vuotta

Maanviljelijä Nikolai Kuparinen täytti 15.10.1996. 95 vuotta Urjalan Härmänkylällä, missä hän asuu yhdessä poikansa perheen kanssa.

Kuparinen on kotoisin Sakkolan Lapinlahdelta Suvannon varrelta. Vanhemmat olivat Helena ja Juho Kuparinen, Nikolai on vanhin lapsista.

Seuraavassa Nikolai Kuparisen muisteluksia eri vuodenaikojen askareista Lapinlahdella ennen sotia.

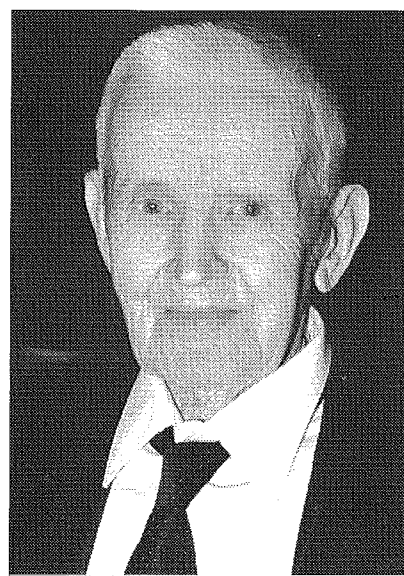
”Mikkelisunnuntai oli odotettu juhlapäivä. Silloin käytiin Raudun kirkossa. Sinne mentiin jalan tai hevosella. Mikko-sedältä (Mikko Kupariselta) ja Mikkeliantin Anna-Marilta (Anna-Mari Kalloselta) kirkkomatkalaiset saivat ostaa pullaa, omenia, limonaa, tupakkaa yms.

Laskiaista varten oli jo syksyllä teurastettaessa varattu siansorkat herne-rokkaan. Teurastuksen jälkeen lihat pantiin suolaan kerroksittain niin, että sorkat sitten laskiaisena aikaan olivat saatavilla. Sorkkarokka oli myös hautajaisruoka. Kun eräs sukulainen oli kuollut Raudussa, niin kävivät meiltä hakemassa siansorkkia, jotta saivat hautajaisiin sorkkarokkaa. Hautajaisissa kaikki menivät haudalle, vain yksi jäi keittämään rokkaa suuressa padassa.

Laskiaisena jotkut isännät kävivät Pietarissa asti laskiaisajoissa. Mitä komeampi reki, sen paremman hinnan sai ajosta. Valkjärveläiset alkoivat ensimmäisenä maalata rekiään. Muunmuassa Ollikaisen Matti kävi joka laskiainen Pietarissa ajamassa. Me lapset laskettiin Leppäsen mäellä suksilla tai vesikelkalla.

Perunakakkaroita leivottiin joka viikko. Lihapotti, karjalanpaisti, oli tavallista arkiruokaa. Mitä enemmän lihasa oli rasvaa, sen parempi. Kun talvella tultiin kotiin metsätoista, lihapotti oli hyvää ja lämmintä, kun se uunista nostettiin pöytään.

Myös kalaa syötiin joka päivä, suolakalaa tai kalasoppaa. Kalaa pyydettiin Suvannosta pitkälläsiimalla ja verkolla. Laatokasta tuli Suvantoon myös arvokaloja, esimerkiksi lohta. Mattsetta vei Rautuun apteekkiin arvokatat, jopa yhtä kalaa kannatti lähteä vieämään, hinta oli hyvä. Suvannossa oli



yksi syväne, josta kalaa tuli verkot täyteen. Leppäsen vanha isäntä yritti häätää toisia kalastajia ja sanoi: Vie-kää verkkonne tuonne pieneen virtaan, saatte ainakin 30 kalaa. Sitten tuli Keljasta suuria vahvoja miehiä, kalastivat mistä halusivat, kukaan ei virkkanut mitään. Verkotkin menivät sekaisin.

Katiskoja ei käytetty Suvannossa. Kaitainniityn viemäriojasta sai runsaasti kalaa - särkiä ja joskus jopa haukia - mie vein sinne katiskan. Oja las-ki Hovijärveen, josta kalat nousivat jokeen. Joskus sai niin paljon, ettei jaksanut kantaa.

Pääsiäisenä lapset yleensä virpoivat kummit ja lähisukulaiset, ellei virvottu, ihmettelivät kovin. Jos oli lapsen kummi, silloin piti säästää kananmunaa virpolauantaiksi, jotta sai antaa sen kuostina kummilapselle.

Seurustelujuomana miehet joivat sa-jua ja naiset kohvia. Ruuan kanssa käytettiin jamaikkaa - se oli maitoa, josta ooli kerma kuorittu pois. Vain kerma vietiin Pietariin. Kiiskin Aapro vei kerman Lempaalaan asti, sinne tuli sitten vastaanottaja Pietarista. Kiiskin Aapro kiersi sormella astian ympäri kerman irti ja puhalsi sitten sen eri astiaan.

Kalja tehtiin tynnyriin, jota säilytettiin lumikellarissa. Kaljaa tehtiin aina juhlia ja vieraita varten. Se oli kylläkin kiellettyä, kun eivät osanneet tehdä sellaista, ettei menisi päähän. Lumikellariksi kutsuttiin kellaria, jonne kevättälvellä ajettiin kuoppaan lunta,

joka piti sen sitten kylmänä pitkälle kesään ja maito säilyi hyvänä. Toiset ajoivat jäitä kellariin, jäitä käytettiin sitten maidon ajossa Pietariin.

Paastonaikana kermaa ei ostettu Pietariin, silloin kerma käytettiin itse; kinnuttiin voiksi. Mein äitin voi meni aina kaupaksi. Samat ostajat kävivät aina ja kehuivat, mm. Manu August. Hän oli soittaja.

Kauppamiehet kulkivat, ostivat mm. vasikoita ja porsaita ja toivat samalla Pietarista jauhoja yms. Kaikkia tavaroita ei saanut tuoda tullin läpi, rajalla oli sastuva (tullipuomi). Esimerkiksi pirtua oli kielletty tuomasta, mutta kun viskasi lattialle rahaa, sai tuoda myös kiellettyä tavaraa. Käteen ei saanut antaa, sillä ikkunassa seurasi toinen tullimies, ettei lahjuksia annettu.

Meskasen Tauno ajoi sastuvan läpi, niin että kaikki hampaat alhaalta lähti. Söderin Samulin eteen ajoivat kaksi hevosta, arvelivat ettei muuten pysähdy - mutta Samuli roiskautti piiskalla hevosta ja ajoi läpi, eivätkä kiinni saaneet.

Ensimmäisen maailmansodan alkamassa ihmiset kaupungeista lähtivät maalle. Viipurikin oli kovin hiljainen. Sakkolastakin lähdettiin silloin itse porsaskaupalle, kun kauppiatkaan eivät kulkeneet. Porsaan hinta oli 12 markkaa; se oli hyvä hinta.

Talvisodan evakkoon lähdettiin kun venäläiset tulivat. Lähtö oli kiireellinen, tultiin yhdessä perääntyvien sotilaiden kanssa. Kiviniemen siltaa mii-noitettiin, kun se ylitettiin. Sillalta kun päästiin, se räjäytettiin.”

SUVANNON SEUTU JULKAISEE

jokaisessa numerossaan
poisnukkuneet,
syntymäpäivät, valmis-
tuneet, vihityt, kastetut
ynnä muut perheutiset.
Laita tiedot postiin,
liitä mukaan myös
valokuva.

KUOLLEITA



Aleksanteri Kukko saavutti matkansa pään 8.11.1996. Petäjavedellä. Hän oli syntynyt Sakkolan Valkjärvellä 10.10.1904, ja asui rakentamassaan talossa Hakonotkon pienessä kyläyhteisössä vuoden 1939 syksyyn. Välillä hän oli evakossa Urjalassa, mutta muutti takaisin Sakkolaan syksyllä 1941. Uusi evakkoon lähtö kesällä 1944 vei perheen Konginkankaalle, sieltä Punkalaitumelle, Muurameen, Jämsänkoskelle, Korpilahdelle ja edelleen Petäjävedelle, jossa hän asui 35 vuotta.

Hän harjoitti maanviljelyä kaikissa näissä asuinpaikoissaan. Talvisin hän teki metsätöitä ja ajoi hevosella puutavaraa metsästä tienvarteen.

Hän osallistui molempiin sotiin ja kertoipa olleensa jopa kansalaissodassa kytymässä hevosella miehiä, joilla oli mukana konekivääri - Aleksanteri oli silloin 13-vuotias miehenalku.

Kaipuu kotiin Sakkolaan ja muistellut menneiltä ajoilta olivat viime aikojen puhutuimpia asioita vieraillessani hänen luonaan. Kotona käynti ei kuitenkaan onnistunut, ikä ja terveys tulivat esteeksi.

Isä saatettiin marraskuun 23. päivänä Petäjaveden siunauskappelissa äidin viereen lepäämään lasten, lastenlasteh, lastenlastenlasten, sukulaisten ja ystävien saattamana.

Asto Kukko

Veijalainen Anna, omaasukua Saksan, syntynyt Sakkolan Riiskassa 19.5.1918, kuoli 15.11.1996. Helsingissä.

Äitini Tyyne Agneta Suomalainen kuoli 13.10.1996. Kerimäellä ja hänet siunattiin haudan lepoon 2.11. Kerimäen kirkossa.

Hän oli syntynyt 18.2.1915. Sakkolan Haitermaassa - Eskolanmäen Ylölässä - Juho ja Maria Naskalin viidentenä tyttärenä. Tänä vuonna on äitini lisäksi iäisyyskutsun saanut kolme Juhon ja Marian seitsemästä tyttärestä:

31.1. kutsun sai Vieno Lehtinen, syntynyt 29.6.1917.

31.8. kutsuttiin ajasta iäisyyteen Anna Liisa Seppänen, syntynyt 20.3.1913.

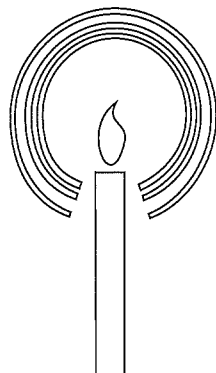
20.9. Sanni Naskali, syntynyt 13.10.1923.

Muistamme heitä ikävöiden

Inkeri Kero

Iida Korhonen, omaasukua Kekki, kuoli pyhäinpäivän aattona 1.11.1996. Rautalammin sairaalassa viimeisenä sisaruksistaan. Iida syntyi 11.12.1917. Sakkolan Haparaisten kylässä perheen nuorimpana lapsena.

Iida kaipasi usein koti-Karjalaa. Hän toimi lottana sodassa eri tehtävissä, ja joutui lopulta jättämään rakkaan kotiseutunsa. Rautalammitta löytyi Helgepuoliso, koti, karja ja pellot. Perheeseen syntyi kolme poikaa. Väsymättömästi Iida uurasti emäntänä. Elämässä oli myös oltava kaunista ja arvokasta; isänmaallisuus leimasi Iidan käytöstä, ja veteraanityö oli lähellä sydäntä. -HK.



**SEURAAVA
SUVANNON
SEUTU
tulee helmikuussa
1997.**

**Lehteen tarkoitettu
aineisto pitää olla
toimituksessa
tammikuun
loppuun mennessä.**

**Tilaa pitäjälehti
myös ensi vuodeksi
omaksi tai ystävälle
lahjaksi; 80 mk/v.
Kestotilaukset ovat
voimassa, niitä ei
tarvitse uusida!**

**Hyvää vuoden-
vaihteen aikaa,
valoisa joulun
juhlaa kaikille.**

Joulukannel

ilmestyi

46. Joulukannel on ilmestynyt. Karjalan Liiton joululehdessä karjalais-taustaiset sosiaali- ja terveysministeri Sinikka Mönkäre ja tuore kirjailija, eduskunnan puhemies Riitta Uosukainen kertovat joulunviettotavoistaan. Näyttelijä Anu Hälvä ja Suomen Akatemian pääjohtaja Reijo Vihko valottavat myös karjalaista taustaansa, jota molemmat pitävät yhteisenä etuna.

Lisäksi lehdessä tehdään katsaus karjalaisen urheilun vuosikymmeniin, käydään kesän matkakuvauksen mukana Karjalassa, Tverissä ja Setumaalla ja myös tuleva kesäjuhlakaupunki Imatra esittäytyy. Mukana on myös musiikkia, kirjallisuutta ja ruokaperinnettä.

Joulukannelta saa Karjalan Liiton toimistosta.

Puheenjohtaja pakisee

Vuosi 1996 on lopuillaan, samoin säätiömme 49. toimintavuosi. Kun säätiömme vuonna 1947 perustettiin, katsottiin silloin tärkeäksi, että hajallaan olevien sakkolalaisten keskuudessa tarvitaan järjestö, joka vaalii perinteitä ja kulttuuria sekä pitää yhteyttä sakkolalaisten kesken.

Kun aloitamme 50. toimintavuotemme, teemme sen uskossa, että olemme voineet olla auttamassa evakkotietä kulkevia, ja voineet lieventää sitä kaipausta, jota karjalainen tuntee menetettyä kotiseutua muistellessa.

Säätiö aloittaa uuden vuosikymmenen myös siinä toivossa, että se luottamuksellinen yhteistyö, joka kuluneen vuoden aikana on syntynyt Sakkolan nykyisen hallinnon ja asukkaiden välillä kestäisi ja lujittuisi edelleen.

Tätä yhteistyötä mielessä pitäen on säätiön hallinto tehnyt päätöksen viettää 50-vuotisen toiminnan merkiksi tilaisuuden ja samalla myös Sakkolan juhlat "omalla maalla" - tähän on ollut useimman sakkolalaisen toiveena koko evakkokauden ajan. Kutsumme sakkolalaiset monilukuisesti mukaan yhteisiin tilaisuuksiin.

Tähän saakka on ilmoittautumisia tullut jo niin paljon, että Kiviniemen lisäksi olemme varanneet myös lähiseudulla olevat majoituspaikat käyttöömmek.

Olemme kullekin myös mainintoja, että "mitäs me sinne mennään vieraalle maalle".

Sanoisimme näin; hyvät ystävät, tällaista tilaisuutta olemme odottaneet jo yli puoli vuosisataa. Miksi siis epäroisimme viettää yhden päivän muistojen maisemissa?

Säätiö toivottaa RAUHALLISTA JOULUA ja ONNELLISTA UUTTA VUOTTA kaikille tämän pitäjälehtemme lukijoille.

Esko Kallonen
Suvanto-Säätiön
hallituksen
puheenjohtaja

Sotainvalidit ja -veteraanit terveys- kylpylässä retkellä Sakkolanmatka on jo suunnitteilla

Sakkolan sotainvalidi- ja veteraanikerholaiset kävivät perinteitään noudattamassa syysretkellä Ikaalisten Kylpylässä 26.10. Väkeä saapui paikalle niin Tampereelta, Kangasalta, Pirkkalasta, Lempäälästä, Vantaalta kuin Valkeakoskelta.

Puheenjohtaja Martti Karonen ohjaili joukon kokouspaikalle, ja toivotteli ruskaretkeläiset tervetulleeksi. Kuulumisia kerroiltiin ennen asioitten käsittelyä.

Ensinnä puhuttiin sotainvalidien Sakkolan osaston perustamisen 55-vuotisjuhlasta Sakkolassa. Osaston perustaminen on tapahtunut Haitermaan kansakoululla - ensi kesänä tulee 55 vuotta.

Päätimme pienestä omasta muistotilaisuudesta, koska Suvanto-Säätiöllä on samanaikaisesti pitäjäjuhla Sakkolan kirkolla. Yhteistyössä päätämme säätiön kanssa ohjelmista kuin niihin liittyvistä asioista. Päätarkoitus on, että olemme säätiön vieraana Sakkola-juhlissa.

Kuljetusasioissa kerhon matkoista ottaa ilmoituksia vastaan Laila Huuska, osoite Kangasala. Tässäkin kokouksen mielipide oli, että menisimme kaikki kerholaiset samalla autolla. Ihmisillä oli monta hauskaa tarinaa ohjelmasta ja muistakin mukavia juttuja saamme, kun seuraavan kerran kokoontumme - uskon, että ilo on ylimmillään.

Asioiden käsittelyn jälkeen siirryttiin vapaalle, ruoka ja kahvipöytä odottivat. Ympäriäkin saapui vieraita sija mie -juttusille. Ruokailun lomassa varapuheenjohtaja Risto Jääskeläinen puhui sekä esitti kaikkien retkeilijöiden puolesta kiitokset iloisesta syys-tapahtumasta.

Tiedoksi saimme myös Karoselta sakkolaisesta kirkkopyhästä, joka televisiosarja Metsoloiden myötä tehtiin marraskuun lopussa.

Hyvää joulun aikaa toivottelee

Lauri Lamppu

**SIUNATTUA JOULUA
kaikille Sakkolan ystäville,
ja Onnellista Uutta Vuotta 1997.
Sekä KIITOS vuodesta 1996.**

Toivoo

**Erkki Ahonen,
"Erkin Matkassa"**

Professori Armas Maasalo 140 vuotta

Urut soivat jo
pikkupoikana
Sakkolassa

Virkki-Käsityömuuseumissa Karjalatalossa Helsingissä oli 26.10.1996. lämminhenkinen Sana ja sävel -musiikkitapahtuma, jossa Maasalon suku oli vahvasti mukana niin ohjelman esittäjinä kuin yleisön joukossa.

Käsityöneuvos Tyyne-Kerttu Virkki kertoi tervetuloitotusten yhteydessä eloisasti Sakkolan ajoista, Armas Maasalon ja hänen yhteisestä kotiseudustaan lapsuudessa. Maasalojen koti, Lukkarila Patamäessä on vanhin Sakkolassa säilynyt talo.

Väinö Purje innosti kaikki mukaan laulamaan "Tule kanssani Herra Jeesus, tule siunaa päivän työ..."

Opetusneuvos Raili Malmberg jatkoi samasta aiheesta kertoen lämmöllä, kuinka Maasalon musiikki on kulkenyt eliniän hänen kanssaan. Nyt pikkuväen suosikkina hauska lastenlaulu "Pikku Juttu", johon Aili Nissinen on tehnyt veikeät sanat: "Ol' kerran metsässä mökki, siin' eleli tyttönen, ja tytösell' oli kana ja kissakin pikkui-nen..."

Professori Kai Maasalo luki isänsä päiväkirjaa ylioppilaskesäältä - nuoren ja tunteikkaan ylioppilaan haikeita muistoja.

Armas Maasalon Opus n:o 1 esittivät hänen pojan(Kain)poika Tapani Maasalo pianolla ja hänen poikansa Valter Maasalo sellon säestyksellä. Yhteislauluna laulettiin myös "Tuhansin kielin..."

Armas Maasalon Usko-veljen tyttären pojan poika Antti Matila oli pianistina Tapani Maasalon säestäessä sellolla.

Monipuolisesti lahjakasta musiikkisukua. Maininnan ansaitsee myös Armas Maasalon 33 vuotta kestänyt Kansalliskoron johtaminen ja hänen pitkä työskarkansa Johanneksen kirkon urkurina. Ensimmäisen kerran hän oli



Kanttori Israel Maasalon perhe kotinsa puutarhassa Sakkolan Patamäellä. Kuvassa Armas, äiti Ida os. Hellström, isä Israel, Tyyne ja Väinö. Kuva on tiettävästi vuodelta 1907.



Helsingissä Laivurinkadulla Armas Maasalon kodissa. Vaimon os. von Weisenberg.



Israel Maasalon perhekuva Sakkolasta heinäpellolta; Armas, Vieno hevosen pääpuolella, Israel ajamassa, Tyyne, Usko - nuorin vuodelta 1914.

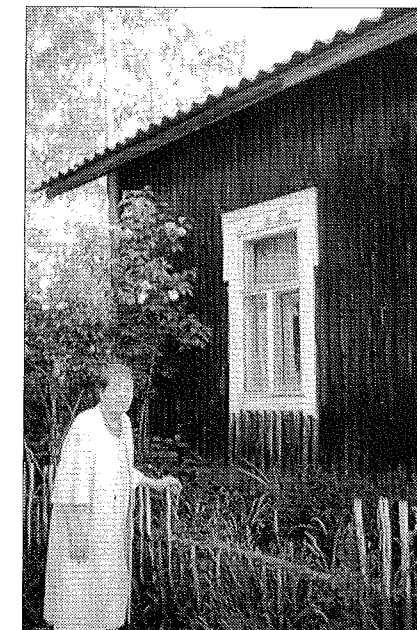
soittanut urkuja pikkupoikana Sakkolassa.

Maasalon sukua oli myös mm. tytär Marjatta Maasalo Almgvist puolisoineen ja Usko-veljen tytär Eila Mattila miehineen.

Näyttelyssä on esillä mm. Armas Maasalon nuotteja, kirjeenvaihtoa, valokuvia, Johanneksen kirkon avain ja vieläpä Johanneksen kirkon pienoisorut, 60-vuotispäivälahja, valmistaja Kangasalan Urkutehdas. Sekä Sakkolan kirkon avaimet, jotka luovutti viimeinen Sakkolan rovasti Joonas Laurila, Sakkola-Seuran kunniajäsen, Helsingissä Virkki-Käsityömuuseumille.

Vuokko Kuhlampi

Virkki-Käsityömuuseumissa vietettiin kuusenkoristajaisia 23.11, ja samalla muuseumissa avattiin myös joulunäytely.



Sakkolassa 13.6.92. Tyyne-Kerttu Virkki poseeraa professori Armas Maasalon kodin edessä. Kanttorina Karjalassa oli hänen isänsä Israel Maasalo.

Taasko kuullaan perinteiset laulut...

Kuluneiden vuosien aikana niin monesti, kuin perinteisesti, olemme kuulleet soitettavan ja laulettavan Maasalon suosittua "Joulun kello" kirkoissa esitettyinä.

Radiosta on tullut jouluaattona Joulurahan julistus. Sen jälkeen on perinteisesti soitettu edesmenneen mestarin, Sulo Saaritsin (1911-1990) laulamana vrsi "Taas kaikki kauniit muistot", joka niin monta kertaa on tuonut menneiden vuosien joulumuistot mieleen.

Toivottavasti saamme nauttia tästä perinteestä tänäkin. Toivothan sinäkin.

Suvannon Seudun lukija

Joulu tänään

Taas odotettu suuri keskitalven juhla on ihan ovella, kaivattu vanha, tuttu, odotettu ja aina uusi päivä. Se on talven kohokohta lumen ja pakkasen keskellä. Se on kynttilän loistetta, lasten kirkkaita katseita, odotusta. Joulun sanoman täyttymystä, Enkeli-taivaan harrasta veisuuta. Tämä on oikean joulun tuomaa tunnelmaa ja juhlan tarkoitus.

Nykyisenä aikana joulu on hämärän peitossa, sen sanoma on vieraantunut, joulu on paremminkin kulutusjuhlaa. Kaupat pullottavat ihmisistä, hermostumista, kiirettä, harkitsemattomia ostoja. Ajatuksemme pyörivät kaiken maailman tyhjänpäiväisyydessä. "Laps´ hankeen jää ja unohtuu". Tässä sotaisassa maailmassa on tuskaa ja kärsimystä. Toivokaamme rauhaa ja toistemme ymmärtämistä yli rajojen ja kansakuntien.

Rukoilkaamme. Rakas Jumala anna kansojen johtajille ja sotapäälliköille rauhaa rakastava sydän, anna heille voimaa yhteisymmärrykseen ja sovinnon tekoihin. Rakas Jumala, anna heille viisautta ja oikeamielisyyttä. Toivtaan Rauhan Joulua kaikille

Maire Nyrhi



Sikamainen juttu

Lehden elokuun numrossa Meri Weisell muisteli porsaiden kasvatusta Sakkolassa - siitäkös alkoivat minunkin muistikuvani hyrrätä. Kellpä sakkolalaisella ei olisi muistoja tuosta röhkijästä.

Kun kotini oli Sakkolan aseman tuntumassa, tulee ensimmäisenä mieleen se porsaiden lähtö myytäväksi. Oli muistaakseni jokin määrätty viikonpäivä, jolloin porsaskuormia alkoi saapua asemalle junaan lastausta varten. Ne olivat taapahtumia, joissa oli pienelle pojalle katseltavaa.

Porsaat oli pakattu harvakantisiin ilmaviin puulaatikoihin, useita aina samassa laatikossa. Kun myöhemmin olen kuullut sanottavan, että "on nätti kuin sika pienenä" tulevat nuo possut mieleen. Siellä laatikossa olkien päällä puhtaat punertavat kärsät haistelivat, silmät tapittivat tarkkaavaisina ja saparot olivat asiamukaisesti nättisti kiemuralla.

Seurusteluröhkkinä täytti laiturialueen. Jos paikalle tuli ostaja, nostet-

tiin porsas takajalasta näytille. Silloin asianomainen ilmoitti äänekäästi, ettei tällainen sovi. Joskus - ostajan niin halutessa - urospossu pääsi myös miehuudestaan. Silloin vastalauseet olivat ankarat. Kukapa sellaista antaisi kiljumatta tehdä.

Meillekin kotiin ostettiin porsas yleensä tästä asemalta. Useimmitten se jostain syystä oli urospuolinen. Jäätin sitten vain odottelemaan mustalais-Viljamin poikkeamista kieroksellaan meille. Hän kun oli specialisoitunut erityisesti possun takapään kirurgiaan.

Porsas otettiin meille aina keväällä ja sitten syksyllä myöhään teuras-tettiin ja keuhuttiin kävijöille läskin paksuutta.

Sanovat muuten, että sika olisi älykäs. Mene ja tiedä tuota - kun maailman menoa katselee, liekö ihmisenkään älykkyudessa aina kehumista - mutta erilaisia mielialoja sialla on. Kun vatsa oli täynnä, se maata röhötti sorkat suorina ulkotarhan aurin-gossa. Toisinaan se taas innostui rai-

suun menoon ja pinkoi röhkien aita-uksessa edestakaisin. Näytti nauttivan huomiosta, kun nauroimme ja yllytimme sitä. Isä joskus kielteli, että alkää juoksuttako sitä, laihtuu.

Kerran tuumasin, että kun se noin menopäällä on, minäpä ratsastan. Oli jo syyspuoli pitkällä, joten possu oli kasvanut aika lailla. Katseli silmäkulmastaan epäluuloisena, kun pujotin ohuen narun sen kaulan alta ikään kuin ohjaksiksi. Rapsuttelin kummaltakin kupeelta vuoroon, että pysyisi paikoillaan. Istuin sitten varovasti selkään. Vaan eipä kerinnyt kannustelemaan, kun se röhkäisten syöksyi salamana vauhtiin. Minä tietysti putosin tarhan rapakkoon. Sieltä se tarhan toisesta päästä katseli vähän sen näköisenä, että otetaanko uusiksi. Minä olin kuitenkin saanut tarpeekseni rodeoharrastuksesta ja täytyi lähteä lihahousuineni äidin kehuttavaksi.

Näin tuli mietittyä tuota Sakkolan symbolia ja pohdittua sen sielunelämää. Aika veitikoita.

Pentti Kuisma

Ajokortin hankinta häkäpönttöautolla Oppia ikä kaikki

Valtio kustansi siirtoväkeen kuuluville 6 kuukautta kestäviä metallialan ammattikursseja Lappeenrannassa. Oli vuosi 1946. Kurssin loputtua menin autokouluun, kun sain asua siellä ja koulu oli lähellä. Koulu kesti viikon, siis viisi päivää. Puolet oppilaista ajoi aamupäivällä, toinen puoli iltapäivällä, välissä oli teoretuntti. Kouluauto oli Servolet M39, kävi puukaasulla (pilkeillä). Aamuvuorossa kun olin, niin aika kului sen puukaasun kanssa suh- ratessa, kunnes sai auton käyntiin - ajamaan ei paljon kerinnytkään. Oppitun- neillekaan en kerinnyt kuin kaksi ker- ta, vaikka eihän sieltäkään oppia pal- jon saanut. Oppivihko oli kaksi toisel- le puolelle kirjoitettua arkkia, ne ovat vieläkin säilössä; ajatella, 50 vuotta. Arkeissa on viisi alleviivattua kohtaa, ja laitampa tähän tärkeimpiä sanasta sanaan.

1. ETUAJO-OIKEUS on yleensä oikealta tulevalla ajoneuvolla. Konevoi- malla käyvällä ajoneuvolla on etuajo- oikeus muihin kuin konevoimalla kul- keviin ajoneuvoihin nähden samanar- voisten teiden risteyksissä.

Poliisi, palo- ja sairausautolla on etu- ajo-oikeus silloin, kun ne antavat räi- keitä äänimerkkejä.

Raitiovaunulla, junalla ja ajoteitä

kunnostavalla koneella on etuajo-oike- us.

Kaupungeissa on ajoneuvojonolla kokonaisuudessaan etuajo-oikeus sil- loin, kun jonon ensimmäinen auto on sivuuttanut risteyksen.

2. PYSÄHTYMINEN ON KIEL- LETTY kapealla tiellä, kaarteessa, harjanteella, suojatiellä sillalla, väyläl- lä, jossa ei ole tilaa neljälle ajoneu- volle, jos toisella puolella on ajoneuvo.

3. PYSÄKÖIMINEN ON KIELLET- TY missä pysähtymipenkin, mootto- ri- ja hevosajoneuvojen asemapaikoil- la, portti- ja porraskäytävien edessä, missä liikennemerkki kieltää.

4. ÄÄNIMERKKI TULEE ANTAA kaupungeissa, ja taajaan rakennetu- sa kylissä. Päälle tai yhteenajovaaran uhatessa, maaseudulla lisäksi kapeal-

le sillalle tultaessa, kaarteessa, riste- yksessä, harjanteelle noustessa, missä näköala ei ole selvä, ohiajoa pyydet- täessä ja ohiajoon vastatessa.

5. OHIAJO ON KIELLETTY kape- alla paikalla, kaarteessa missä puut peittää näköalan, harjanteella, kapealla sillalla, raitiovaunun ohittaminen on kielletty sen seistessä pysäkillä missä ei ole koroketta. Vastaantulevan ajo- neuvon lähestyessä.

Näillä opeilla piti lähteä tallustele- maan Tellusta, olihan minulla neljän vuoden koulutus (Tikkakosken manne- kiinina) mutta ei löytynyt vastaavaa työtä. Olin auton kuljettajana 10 vuot- ta ja linja-auton korittehtaalla 30 vuot- ta. On sanottava, että työ tekijäänsä opettaa, vain kuinkahan se on ymmär- rettävä, kun pomo sanoi joistain työs- täni, että kun työn näkee niin tekijän tuntee.

Alussa mainitsin häkäpönttöstä. On- kohan montaakaan miestä, naisista puhumattakaan, ajanut häkäpönttöau- tolla kortin. Oli rituaalitoimitus joka aamu, kun kylmän auton hä'äällä käynnisti - mutta joka aamu käynnis- tyi.

Se oli sitä aikaa. Nyt eletään tätä di- rektiivien aikaa.

Aku Viskari

Konepajan poikia



**MUSTOSEN
KONEPAJAN
henkilökuntaa
ikuistettuna ke-
sällä 1939.**

**Toinen vasem-
malta on Heikki
Mustonen, muis-
telee kuvan jul-
kaistavaksi lähet-
tänyt Matti Vää-
tänen.**

Kolmen kylän yhteinen juhla

Yhdistävänä siteenä

yhteinen lapsuus ja nuoruus



Muistoja. Lupralainen Niilo Vuotilainen muisteli kotiseutumatkaa juhlassa v. 1987. Vuonna 1996 hän ei enää ollut mukana: Niilo kuoli Lempäälässä 22.2.1993. Hänen sijastaan esiintyi Martta-rouva (kuvassa oik.)

Entisen Sakkolan pitäjän Haittermaan, Lupran ja Pannusaaren -kyläläisiä puolisoineen ja perheineen oli koolla Lempäälässä 3.11.-96.

Jumalanpalveluksen jälkeen oli vuorossa kunniakäynti Karjalaan jääneiden muistomerkillä.

Seurakuntatalolla juhlaväen toivotti tervetulleeksi kylätoimikunnan jäsen, Tampereella asuva **Maria Pirhonen**.

Puheensa alussa hän viittasi edelliseen juhlaan.

- Kahdessa vuodessa ehti aina tapahtua paljon. Me vanhat vanhenemme ja monet vielä viime juhliin osallistuneet ovat nyt jo poistuneet. Se on elämän laki, joka meitä kaikkia vuorollamme kohtaa. On kuitenkin lohduttavaa, että voimme tavata monia vielä jäljellä olevia ystäviä, naapureita, koulukavereita ja tuttuja. Nämä juhlat ovat yksi mahdollisuus kokoontua yhteen ja sellaisenaan hyvin tarpeelliset.

-Yhdistävä side on kai yhdessä eletty lapsuus ja nuoruus, joka yhdistää vielä vuosien jälkeenkin ja saa kokoon tumaan yhteen matkojenkin takaa. Tiedämme, että ihminen vanhetessaan palaa muistoissaan menneeseen, jotka muistot aika vielä kultaa. Meillä sota-ajan lapsilla ja nuorilla ajatukset palaavat usein vuosien 1939-1944 tapahtumiin. Sota vei sen ajan lapsuuden ja nuoruuden, kuten niin monesti aikaisemmin historian aikana on tapahtunut. Kovat kokemukset ovat perintöä maantieteellisestä asemasta.



- Tavallaan juuria, onhan täällä sukulaisia. Keski-ikäisiksi nuoriksi määritteli itsensä **Matti ja Anja Valtosen** (Matti Haittermaasta) tyttäret **Arja Lähtenmäki** (vas) ja **Tiina Valtonen** vierellään Jenny-täti. Sisarukset lähtivät juhlaan autokuskeiksi ja vanhemman väen seuraksi. Arja asuu Lempäälän Sääksjärvellä Tiina Saksassa.

tumiin. Sota vei sen ajan lapsuuden ja nuoruuden, kuten niin monesti aikaisemmin historian aikana on tapahtunut. Kovat kokemukset ovat perintöä maantieteellisestä asemasta.

- Nykyinen Karjala, jossa käymme, on alennustilassa ja rappiolla. Se on jäänyt siihen tilaan, jossa se oli sodan päättyessä. Luonto on kyllä armeliaasti peittänyt sodan jäljet, mutta muuten

kaikki on viime vuosiin saakka ollut ennallaan. Yli 50 vuotta kaikki näytti nukkuvan kuin sadun ruusunen, mutta viimeiset kolme vuotta on alkanut joutain tapahtua. Kannasta on ruvettu asuttamaan pietarilaisilla kesäasukkailla.

- Maailma näyttää olevan koko ajan käymistilassa. Mitä tahansa voi tapahtua. Karjala on aina ollut halki vuosisatojen kiistakapulana. Tulevat sukupolvet näkevät sen mitä aikalaiset eivät pysty näkemään.

Lempäälä säilyy juhlapaikkana.

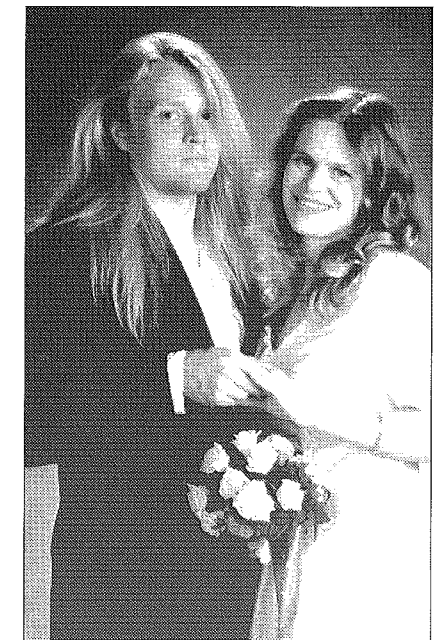
Kokoonumispaikkana on alusta lähtien vuodesta 1973 ollut Lempäälä. Ensimmäisiä juhlia vietettiin Haittermaan ja Pannusaaren merkeissä. Lupra liitettiin mukaan myöhemmin. Yleisön toivomuksesta juhlapaikkaa ei muuteta, joten kahden vuoden kuluttua taas "haastellaan" perinteisesti Lempäälässä.

Vieraskirjan mukaan ensimmäisellä kerralla oli mukana eniten väkeä, 141 osallistujaa. Osallistujien määrä on vaihdellut yli ja alle sadan. Kaksi vuotta sitten oli mukana 75, tänä vuonna suunnilleen saman verran.

Maria Pirhosen lisäksi kylätoimikuntaan kuuluvat lempääläiset **Anneli Kuisma, Helvi Talvio, Eino Naskali** sekä valkeakoskelainen **Usko Koironen**. Toimikunnan jäsenistä lempääläinen **Eino Koironen** kuoli viime kesänä. "Haittermoisi" Koirasia lukuunottamatta toimikuntalaiset ovat "pansaa-roisii".

Ruokailun ja kahvituksen oli puuhannut Haparaisista kotoisin olevan **Pauli Etuahon Ritva**-vaimo.

Hanna Kitunen



Vihittyjä

Avioliittoon vihittiin Tampereella 16.8.1996. Jari Nieminen ja Elina Sylväne (kuvassa).rin sukujuuret juontavat Sakkolan Kirkonkylään: isovanhemmat Olavi ja Toini Soininen, omaasukua Kurki.

Avioliittoon vihittiin Helsingissä 24.10.1996. Anni Purontaa ja Reino Luoto. Anni on Sakkola-Seura ry:n monivuotinen johtokunnan jäsen ja rahastonhoitaja. Hänen sukujuurensa ovat Petäjärvellä.

Syntyneitä

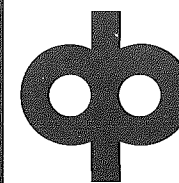
Pinja Pauliina Elise Piiparinen syntyi 20.9.1996. Hänen vanhempansa ovat Sari Leppänen ja Tero Piiparinen.

Pinjan mummu on Lempi Eskelinen, omaasukua August Leppäsen tytär Sakkolan Hovinkylästä. Pinjan isoväri Eino Piiparinen on syntynyt Hanhisaaren saarella Laatokalla. Toinen isoväri on syntynyt Viipurissa ja on nimeltään Toivo Elovaara.

Tilaa sinäkin oma pitäjälehtesi.

Suvannon Seutu ilmestyy

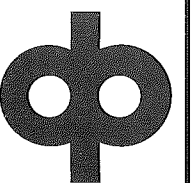
8 kertaa vuodessa ja maksaa 80 markkaa.



TÄMÄN PÄIVÄN PANKKIPALVELUA
- PERINTEISIIN NOJAUTUEN -

TAMPEREELLA JA YMPÄRISTÖSSÄ

TAMPEREEN SEUDUN OSUUSPANKKI

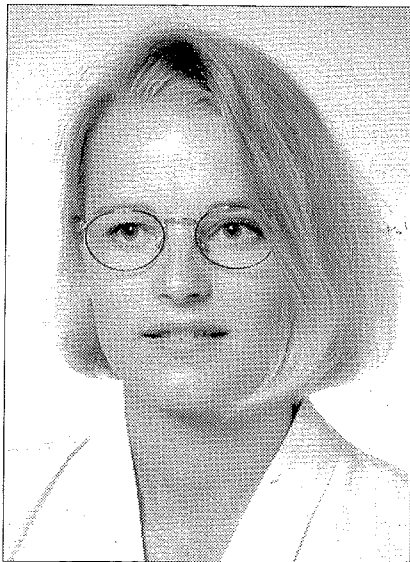


Juhlamatkalle Sakkolaan

Sakkola-Seura tekee 1.-4.8.97. matkan Sakkolan pitäjäjuhlille. Majoituksen takia sitovia ennakkovarauksia on tehtävä jo nyt. Vastuullisena matkanjärjestäjänä on Ven-Fin Tour Oy. Majoitus tutussa Sudenhännässä puolihoitolla, matkat Helsinki-Sakkola-Helsinki sekä kuljetukset juhlapaikoille maksavat noin 1050 mk/hlö. Kokonaishinta riippuu osanottajien lukumäärästä - nyt onkin matkaan lähdettävä sukukunnittain!

Samppa Viskari yrittää saada Sakkolan kirkonkellot soimaan kirkonmäelle. "Vallataan" siis Sakkola edes yhdeksi viikonlopuksi.

Ennakkoi ilmoittautumiset Meeri Häkkinen puh. 09-8011381. Kerro yhteystiedot ja montako henkeä tulee. Ilmoittautumisia toivottiin jo joulukuun puoliväliin, joten nyt on viimeinen hetki kysyä Sakkola-Seuran reissupaikkoja!



Valmistuneita

Pia Lamppu, omaasukua Vieno, on suorittanut diplomi-insinöörin tutkinnon Tampereen teknillisessä korkeakoulussa. Hänen miehensä isä Lauri Lamppu on lähtöisin Sakkolan Ojanimestä.

Sakkolan syntyhistoriaa

Maa merestä noussut

Tässä on lyhennetty tiivistelmä Sakkolan syntyhistoriasta, jonka eri vaiheista on laajemmin kerrottu Sakkolan historiaa -kirjan alussa.

Jääkauden jälkeisinä aikoina laajahko merensalmi yhdisti Laatokan ja Suomenlahden toisiinsa niin, että Sakkolan seutu pysyi vielä pitkän aikaa veden peittämänä. Vain joitakin saaria oli näkyvissä, niistä huomattavimpana kapeahko harjukaistale, joka noin seitsemän kilometrin mittaisena ulottui Kiviniemen seudulta Laatokan suuntaan. Muita saaria näkyi pohjoisempana Kasarmilan suunnalla sekä idässä seudulla, minne sakkolalaiset aikanaan pystyttivät kirkkonsa.

Kun maanpinnan kohoaminen Laatokan pohjoispuolella tapahtui eteläisiä osia nopeammin, aiheutui siitä, että Laatokan valtava vesimäärä ikäänkuin kaatui etelän suuntaan ja purkautumistie Suomenlahteen avautui Nevan kautta.

Laatokan vedenpinnan näin alennuttua alkoi maapohja merensalmen alta paljastua, ulappa väistyi, kasvillisuus koristeli laajentuvia karjalaisia mantoja ja maisemia - muodostui Karjalan kannas, jota halkoen Saimaan vedet hakivat pääsyään laatokkaan.

Imatran purkauksena se alkoi - Vuoksen virtaus kautta kannaksen, kohti Laatokkaa. Puolimatkan paikkeilla se jakaantui kahdeksi Vuoksen haaraksi, joista pohjoisempi laski Käkisalmen kohdalla Laatokkaan. Eteläisen haaran virtaus sen sijaan pysähtyi Kiviniemen ja Laatokan väliseen hiekkavalliin, siihen ammoisten aikojen pitkänomaiseen harjusaareen. Syntyi Suvanto-järvi, neljän peninkulman mittainen, kaarimainen, Sakkolan ikioma Vuoksen-vesi-allas.

Tapahtuneiden luonnonmullistusten seurauksena Laatokan vedenpinta oli laskenut peräti kymmenisen metriä Vuoksen pintaa alemmas. Kevättulvi-

en aikoina Suvannon vedenpinta puolestaan nousi Vuoksen pintaa korkeammalle, minkä vuoksi kevättulvista muodostui Suvannon rantaviljelmille ainainen vitsaus, kun ei Vuoksen ja Suvannon välinen Kiviniemen laskupuro pystynyt juoksuttamaan Suvannon liikavesiä. Niinpä Sakkolassa alettiinkin suunnitella Suvannon vesien laskemista paljon alempana olevaan Laatokkaan.

Keväällä 1818 veden pinnan ollessa jo melkein Suvannon ja Laatokan välisen hiekkaharjun tasalla, Taipaleen kylän miehet kaivoivat mitättömän ojan hiekkasärkän poikki. Sen jälkeen jatkoikin kaivuutyötä virtaava vesi niin, että Suvannon ja Laatokan välille aukeni uusi vesiväylä - yli puolen peninkulman mittainen Taipaleenjoki.

Yön aikana kävi veden purkaus niin rajuksi, että virta tempaisi mukaansa kaiken, mitä tielle sattui - maat, metsät, rakennuksetkin. Vuorokaudessa Suvannon pinta aleni peräti seitsemän metriä ja samalla paljastui järven rannamilta noin 5 000 hehtaaria viljelykelpoista maata.

Taipale-operaation seurauksena tulvavitsaus väistyi Sakkolasta, mutta naapureissa, Vuoksen rannalla se sen sijaan vaikeutui entisestään.

Nelisenkymmentä vuotta Taipaleen laskun jälkeen ryhdyttiin Kiviniemessä toimiin Vuoksen vesien ohjaamiseksi Suvannon kautta Laatokkaan. Entisen laskupuron uomaa syvennettiin ja odotettiin "vesivoiman" täydyntävän työn Taipaleen ihmehen lailla.

Maaperä Kiviniemen kannaksen kohdalla oli kuitenkin siksi kovaa, ettei Vuoksen vesimäärä pystynyt sitä murentamaan. Paikalle syntyi kuitenkin noin kilometrin mittainen, raivokkaana ryöppyävä Kiviniemen koski. Verraton Imatra oli saanut lähes veroisensa kilpailijan alajuoksullaan kaakoisella Kannaksella.

Eka Karppanen

Ja hauskaa meillä oli...



Kiviniemen Nuorisoseuran opintokerholaiset kesäretkellä "Ilmamäen pannunpohjilla" 1934. Kuvat henkilöt vasemmalta Lauri Männikkö, Karpanmäki, Käppi, 2. Esteri Pitkänen, Helmi Uosukainen. Takarivi vas. Eero Rämö, Uosukainen Erkki, Tanner ?, Antti Linna - käsi ja jalka ojossa - Väinö Rämö, Erkki Käppi, Sirkka Kekki ja Einari Naskali.

- Tässä kappale historiaa. Kuvassa mukana olleet Kiviniemen Nuorisoseuran nuorukset "Helmin lapset" olimme innostuneita seuran huvitoiminnasta. Harrastuksena oli tanhut, piirileikit, lausunnat, laulut, ja näytelmäharjoitukset. Kuljimme naapuriseuroissa vierailmassa. Pisin vierailumme muistaakseni oli Vilakkalan Nuorisoseuralla. Matkaa kertyi noin 35 kilometriä, joka siihen aikaan tuntui pitkältä pitkältä, kertoo kuvan julkaistavaksi antanut Väinö Rämö Tampereelta.

Suvannon Seutu julkaisee myös albumien aarteita.

Laita sinäkin muistosi kertomaan tarinoita jälkipolville, osoitteella

Suvannon Seutu, Rautasemantie 375, 37550 Moisio.

Muista liittää mukaan mahdollisimman tarkat tiedot ja kuvien palautusosoite.

Sakkola- Seuran jäsen käveli kultaa:

Urpo Lilja otti kaksi EM-kultaa veteraanikisoissa

"Tampereen Kuntopirkkoja edustava vihtiläinen Urpo Lilja (77) käveli kaksi kultamitalia veteraanien EM-kisoissa Ruotsin Malmössä.

Ensimmäistä kertaa EM-kisoihin osallistunut Lilja oli ylivoimainen 75-vuotiaiden viidellä kilometrillä ja 20 kilometrillä.

Vitosella Lilja vetäisi hopeamitalistiin puolentoista minuutin kaulan. Liljan voittoaika oli 33.30.

Vielä hulppeampi Liljan voitto oli 20 kilometrin kävelyssä. Liljalta kului lenkillä aikaa kaksi tuntia 21 minuuttia ja 20 sekuntia. Toiseksi sijoittunut jäi peräti yhdeksän minuuttia ja 45 sekuntia.

Kansalliselta huipputasolta Liljalla on seinällä kaksi pronssimitalia, kuusi hopeaa ja seitsemän kultaa.

Urpo Lilja on harrastanut kävelyä kilpailumielessä vasta 90-luvulla.

- Ensimmäinen SM- mitali oli vuonna 1992 pronssinen, esitelee huoltajan ja sponsori tehtävistä vastaava Aino-vaimo.

Urpo Lilja kertoo olleensa innokas liikkuja koko ikänsä. Tästä ja kilpaurheilusta osoituksena on valtaisa määrä palkintoja hyllyillä ja seinillä.

Hyvin läheisiä Liljalle ovat sotavuosina puolustusvoimien riveissä saavutetut menestykset erityisesti hiihdossa.

- Olin väepeli Ilmari Salmisen lähetinä. Vuoden 1940 maaottelumarssissa järjestettiin komppaniassammekin kävely. Pysyin Berliinin olympialaisten kultamitalistin vauhdissa ja muut jäivät."

(Vihdin Uutiset
1. ja 4. elokuuta 1996)

Urpo ja Aino Lilja ovat Sakkola-Seuran pitkäaikaisia jäseniä. Aino on syntynyt Valtonen Sakkolan Haitermaan Voloskasta. Urpo sanookin tuoneensa



Vihtiläiselle Urpo Liljalle on kertynyt mitaleita ja kunniakirjoja niin hiihdossa kuin kävelyssäkin. Kävelyssä hän on saanut peräti Euroopan mestaruuskultaa veteraanisarjassa. Arvokkain kulta on kuitenkin Aino-vaimo, "sotasaalis" Sakkolasta.

Ainon sotasaaliina Sakkolasta.

Vihtiin (Ojakkalaan) aviopari muutti vuonna 1945.

Urpon työ on ollut puusepäntehtaal- la Ojakkalassa sekä töiden vastaanotossa teräsiomossa pääkaupunkiseudulla. Aino aloitti parturi-kampaaja uransa jo Sakkolassa 1939. Työrupeamaa on kertynyt 57 vuotta ja hän sanoo vielä nykyäänkin tekevän niitä töitä, mutta hyvin harvakseltaan.

Ojakkalassa radan varressa olevan omakotitalon Liljat ovat rakentaneet suurelta osin omin käsin. Talo on vuosien aikana joutunut tiesuunnitelmien puristuksiin ja lisää tontin pirstomista on tulossa. Asiasta on laitettu valituk- sia virastoihin.

Mitä Urpo Lilja tekee valituskierron välillä? Mitäpä muuta kuin lähtee kävelemään- tähtäimessä seuraavat EM-kisat. -hk

Sakkolais-juurinen psykologi lähetystyöhön Nepaliin



Ihan pienin pakaasein ei kaukomatkalainen saattanut lähteä liikkelle. Raija Kiljunen lähti uudelle työsarallaan loppukesästä.

Kristillisen elämänkatsomuksen pohjalta elämän uudelleen arviointi sai psykologi Raija Kiljunen lähtemään Suomen Lähetysseuran lähettinä heinäkuussa mielenterveystyöhön Nepaliin. Mielenterveyspalvelut ovat osa Nepalín kehittyvää terveydenhuoltoa.

- Ensisijaisesti toimenkuvaani tulevat kuulumaan koulutustehtävät, mutta mahdollisesti myös suunnittelua ja käytännön mielenterveystyötä. Mielenterveydenhoito on Nepalissa kehittymätöntä eikä ihmisten hätää tiedoteta.

Raija Kiljunen on ainoa tällä kertaa Suomesta Nepaliin lähtenyt lähetysseuralainen. Hän on vasta toinen Nepalissa mielenterveystyötä tekevä suomalainen.

Tulevaan tehtävään oli valmistauduttu muun muassa lähetysseuran kurssilla Helsingissä sekä puolen vuoden opiskelulla Englannissa. Kulttuurishokin Raija kyllä arveli saavansa, vaikka onkin hankkinut laajalti etukäteistietoa maasta, joka tulee olemaan hänen asuinpaikkansa seuraavat kolme vuotta ja kahdeksan kuukautta. 21 milj. asukkaan alikehittyneessä maassa olot ovat vaikeat.

Hindujen valtauskonnon joukossa toimii pieni vähemmistö noin 150 000 kristityn yhtenäisen Nepalín kirkko. - Seurakunnan toimintaan voivat ulkomaalaisetkin osallistua.

Ennen Nepaliin lähtöään Raija työskenteli viimeiset yhdeksän vuotta Kokkolassa Keski-Pohjanmaan keskussairaalan lasten psykiatrian yksikössä. Uuteen asuinmaahansa tuore lähetti matkasi Lempäälästä lapsuutensa ja nuoruutensa kotipaikalta.

Päästyään ylioppilaaksi Lempäälän lukiosta -76 Raija Kiljunen jatkoi opin- tojaan Jyväskylän yliopistossa, mistä valmistui psykologiksi -83. Jatko-opintoja hän suoritti Turussa saaden psykoterapeutin pätevyyden -92.

Raija Kiljunen äiti, Aino Riikonen oli syntyisin Sakkolan Haitermaasta, isäkin itä-Suomesta.

Raija kertoi kuuluvansa Hämeeseen, mutta saavansa karjalaisuudesta sisäistä elämän evästä.

Sakkolassa Raija on käynyt kaksi kertaa suvun juurilla. - Ensimmäinen reaktio mummulan pihalla oli ilo. Kop- pasin Helvi-tädin syliini. Tässä se on, se on olemassa! Mieltäliikuttava oli myös hetki, kun pääsi uimaan Karosen lampeen suvun lapsuuden uimapaikalle. Vuoksessa kävin uimassa Kiviniemen majapaikan rannassa. Mummulan talon nykyisiin asukkaisiin olemme pitäneet yhteyttä.

Ennen uudelleen Sakkolaan menoa Raija kertasi mielessään kerrottua ja lukemaansa yrittäen sijoittaa itsensä niihin mukaan. "Evakkounissaan" hän oli taivaltanut sukulaisten joukossa.

Raija Kiljunen vertaa omaa Nepaliin muuttoaan karjalaisten lähtöön kotiseudultaan.

- Muuallakin on elämää ja voi selvi- tyä, hän sanoo kiitoksena edellisille sukupolville näiden näyttämästä esi- merkistä.

Hanna Kitunen

Tätien reseptit ja muuta joulumakeaa

Piparkakut ja setsuuri ovat ne välttämättömät joululeivonnaiset, joita meidän perheessämme tehdään joka vuosi. Suvun vanhat leivontaja muut ohjeet otetaan esille, muistellaan ja kaivataan siinä sivussa.

Setsuuri ohjeita minulla on kaksi käytössä, Elli-kummini antama ja toinen Irja Seppänen-Poran mainioista kirjasta saatu. Niistä on yhdistynyt se omiin suihin sopivin, ja lisäksi joka joulunalus pitää vielä varmuuden vuoksi soittaa äidille ja varmistaa, että teenkö minä nyt varmasti tämän ihan oikein ja kuinka kauan sitä imellettiinkään. Ja kesällä on kerätty villikuminaa niin setsuuriin kuin muihinkin leipiin käytettäväksi. Niin varmaan tehtiin Sakkolassakin?

Pitää myös tarkkaan pohtia, minä päivänä joululeipä leivotaan, sehän ei käy ihan kerralla alustaan. Pais-tetaanko vasta aattoamuna vai jo aatonaattona? Vai leivotaanko jo ajoissa pakastimeen. Setsuuri kestää hyvin pakastamisen. Tänä vuonna taidan leipoa joululeivän jo tytärenpojan 4-vuotispäiville, Nicolaksen juhlat kun sattuvat joulun alusviikolle.

Piparkakkuohjeita on myös useita omasta takaa. Taas pohditaan, kenen reseptillä tänä jouluna herkutellaan. Yhdessä on suklaajauhetakin, ja Marjon kautta on haluttu joutunut Hilikka-tätini Petäjärven emäntäkoulusta saama ohje, johon tulee mantelia:

Rovastin piparkakut
2 dl sulatettua voita (margariiniakin on käytetty)
2 dl sokeria
4 dl siirappia
2 munaa
2 dl kermää (hapankin käy)

2 tl soodaa
1 dl mantelia jauheena tai rouheena
2 tl kanelia,
2 tl kardemummaa,
2 tl inkivääriä
noin litra vehnä jauhoja

Hauskuus ei lopu piparkakkuihin. Käymme tyttären kanssa pitkiä ja perusteellisia neuvotteluja puhelimesa. Tehdäänpö tänä vuonna viipurinrinkeliä vai tavallista joulupullaa. Rinkeli on lastenlasten suurta herkkua. Ohje on "yksi monista", vanhan viipurilaisen kauppiaan rinkelitutkimuksen tulosta, ja meidän mielestämme oikean makuinen. Miten yleisesti ja usein Sakkolassa mahdettiin rinkeliä leipoa? Rinkelimausteita meillä kasvaa omassa kasvimaassa ja on hauska kuvitella, minkälainen yrttimaa aikoinaan oli munkkivellillä ja leipureilla leivonnaisen syntysijoilla Viipurissa.

Yksi unelma minulla on jouluruuaksi. Kiireiden keskellä joulun alla olen joskus ajatellut, miten yksinkertaista se paras voisi olla. Siihen liittyy lapsuuden hyviä tuoksua ja muistoja.

Aattoamuna pyöräytetään perunakakkarat. Leipomisten jälkeen pannaan uuniin savipotissa hyvää viljalla ja omenilla syötetyn sian lihaa. Luultavasti lisäksi siihen oman yrttimaani mausteitakin, ainakin salviaa ja mäkimeiramia. Illalla, kun ruoka on parahiksi hautunut, nostetaan potti pöytään, joka tietysti on katettu punapöytälinjoilla ja kynttilöin. Sitten onkin joulu, tökitään kuumaan tuoksuvaan liepeen kakaraa... kaikki yhdessä.

Hyvää, rauhallista joulua kaikille

Ritva Koski

Sopimus vävyn taloon otosta

Metsäpirtin Hatakanmäellä vuonna 1866 syntynyt äijäni-äitini isä Aleksanteri Tuokko vihittiin tapaninpäivänä 1889 avioliittoon mummoni Helena os. Komosen kanssa, joka oli Pajarin talon tyttäriä Sakkolan Lapinlahdesta. Hänen äitinsä Helena, os. Naskali oli jo nuorena leskeksi jäätyään avioitunut uudelleen Mikko Karlaisen kanssa, josta näin oli tullut Pajarin talon isäntä.

Kun heidän kaksi poikaansa olivat vielä nuoria talon työntekijöiksi, niin sovittiin, että Aleksanteri Tuokko tulee taloon vävyksi ja saa saman osuuden talosta kuin pojatkin. Sen vakuudeksi tehtiin ennen vihkimistä sopimuskirja, jossa määriteltiin ehdot, millä hän tuon osuutensa tulee saamaan.

Sopimuskirjan laatija, lautamies Matti Kuparinen on tietääkseni kirjailija Aleksanteri Aavan isä ja kun tekstiä lukee, niin täytyy ihailla selkeää ja kaunista käsialaa, sekä lähes virheetöntä oikeinkirjoitusta sen ajan kansanmiehen tekemäksi.

Puumerkkinsä todistajaksi piirtänyt Kaapre Wiili on tietämäni mukaan sama mies, joka myöhemmin tuli tunnetuksi Taipaleenjoen lautturina ja keksi menetelmän, jolla lautta virran juoksua voimallatteenä käyttäen kulki rannalta toiselle.

Sopimuksen kohteena oleva Pajari rek.n:o 8 -niminen tila oli perustettu Suvannon laskun jälkeen ja tilan kaikki rakennukset olivat entisellä järven

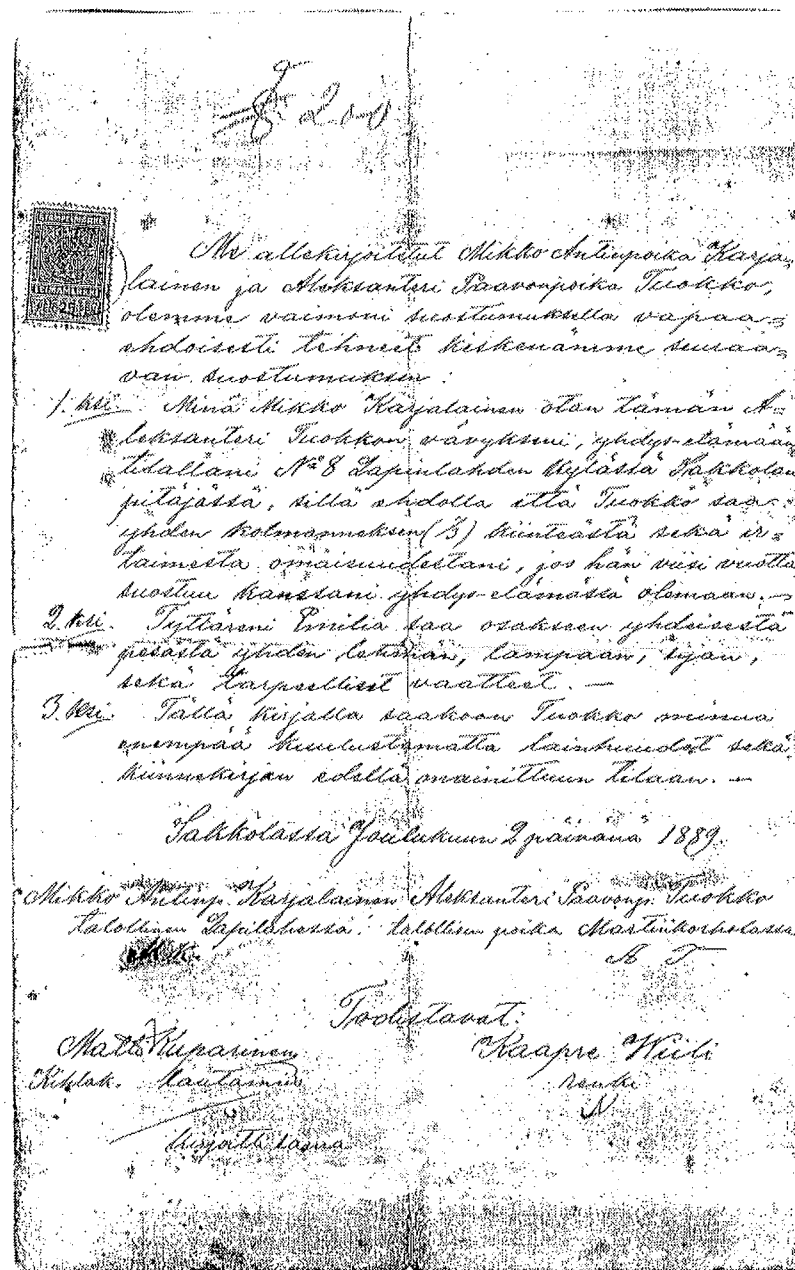
pohjalla. Sen pinta-ala oli noin 170 hehtaaria ja erikoista oli, että siihen kuului Suvannon rantaa 2,5 kilometriä, mikä lienee ollut eniten yhteen tilaan kuuluva määrä.

Tilan ensimmäinen asukas ja omistaja Tahvana Naskali oli karski ja pelkäämätön mies, joka hovissa "ropotissa" vastusti kasakoiden omavaltaisuuksia tempaisemalla yhden alas satulasta, kun tämä tuli piiskan kanssa aiheettomasti työssä hoputtamaan.

Tästä tempusta hänet kutsuttiin hoviin piiskattavaksi, mutta Tahvana varasi myös kättä pitempää mukaansa ja piiskaamatta hän sieltä kotiin palasi. Kerran taas hän oli talvisena päivänä reen teossa, kun susi oli kaivautunut seinän alta sian kimppuun, ja huudon kuultuaan Tahvana oli reen kaustapuu aseenaan hyökännyt joukkoon ja tappanut suden.

Vuosisadan vaihteen aikoihin tila jakaantui kolmeksi ja yhdellä niistä oli viimeinen kotini Sakkolassa. Nykyisin pellot ovat melkein kaikki metsittyneet ja venäjänkielinen taulu kertoo, että rannat 100 metrin leveydeltä on määrätty luonnonsuojelualueeksi.

Olavi Loponen



"Me allekirjoitetut Mikko Antinpoika Karjalainen ja Aleksanteri Paavonpoika Tuokko, olemme vaimoni suostumuksella vapaaehtoisesti tehneet keskenämme seuraavan suostumuksen:

Minä Mikko Karjalainen otan tämän Aleksanteri Tuokon vävykseni, yhdys-elämään tilalleni n:o 8 Lapinlahden kylässä Sakkolan pitäjässä, sillä ehdolla että Tuokko saa yhden kolmanneksen 1/3 kiinteästä sekä irtaimesta omaisuudestani, jos hän viisi vuotta suostuu kanssani yhdys-elämässä olemaan.

Tyttäreni Emilia saa osakseen yhdestä pesästä yhden lehmän, lampaan, sijan, sekä tarpeelliset vaatteet.

Tällä kirjalla saakoon Tuokko minua enemmän kuulustelematta lainhuudot sekä kiinnekirjan edellä mainittuun tilaan.

Sakkolassa joulukuun 2. päivänä 1889.

Mikko Antinpoika Karjalainen Aleksanteri Paavonp. Tuokko
talollinen Lapinlahdessa. Talollisen poika Martinkorholassa.

Todistavat

Matti Kuparinen Kaapre Wiili"

SAKKOLAN HISTORIA

Toinen, uusittu painos Sakkolan historiaa on edelleen saatavana, samoin kirja Sakkolan kylät tuvasta tupaan.

Kirjoja voi hankkia Osuuspankkien konttoreista Kuljussa ja Lempäälässä.

Kirjoja myyvät myös:

Eino Kuisma, Punkalaidun puh. (02) 767 4346

sekä Lempäälässä

Anneli Kuisma, Esteri Loponen ja Aaro Viskari

Anneli Kuisma hoitaa postitettavat tilaukset, puh. (03)-3748 410

Sakkolan historia II maksaa 70 markkaa ja Sakkolan kylät tuvasta tupaan 110 markkaa.

Postilähetystyistä peritään lisäksi lähetyskulut.

**HANKKIKAA NYT PITÄJÄTEOKSIA
- VAIKKAPA LAHJAKSI!**

RAASKAN SÄHKÖLIKE

A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

Mantereentie 199, 37500 Lempäälä

Puh. 03-373 9541

PITO-KALAASI KY

Juhla- ja merkkipäiväpalvelu

Aila ja Kati Heikkilä

Puh. 03-343 3902, 03-266 2002

VALMISTAMME JUHLANNE KOTITEKOISIN TUOTTEIN!

JÄRJESTÄMME MYÖS OHJELMAA.

Saarenkärjenk. 1 B, 33300 Tampere



PÄRSSISEN KONEPAJA

35500 KORKEAKOSKI

Puh. (03) 335 8204, iltaisin (03) 335 8435

Autopuh. 049-239 535

**TOIMIVIA METALLIOVIA YM. RAKENTEITA
ALUMIINISIA OVIA JA IKKUNOITA**

I UUKIIRK

P. Nuora Ky

37560 KULJU

Puh. 367 6100

TILAA SINÄKIN

OMA

SUVANNON SEUTU



Seuraava lehti

ilmestyy

helmikuus puolivälissä.

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön

kotiseutulehti

Ilmestyy vuonna 1996 8 kertaa

Tilaushinta

80 mk/vuosikerta

Ilmoitushinnat

1 mk palstamillimetri (+alv 22%)

Toimituksen konttori ja osoite

Rautasema, 37550 Moisio

Puhelin (03) 374 8448 ilt.

Postisiirtotili

TA 359 751

Pankki

TSOP, 37500 Lempäälä

Tilinumero 522803-211955

Vastaava toimittaja

Marjo Ristilä-Toikka

Toimituskunta

Esko Kallonen

Eero Koppanen

Ritva Koski

Juha Kuisma

Hannu Paukku